

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal** kell javítani az alábbiak szerint.

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma (aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely középszinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Ttér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

A szöveges forrás betűjele	A kép sorszáma	A város neve
A)	4.	Olümpia
B)	2.	Athén
C)	1.	Alexandria

1) Antik kultúra (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

2) Iszlám (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Sorszám
a) Az iszlám minden hívőnek előírja, hogy - ha megteheti - látogasson el Mekka szent helyeire.	10.
b) Az iszlám Jézust nem ismeri el Istennek.	13.
c) A böjtölést az év adott időszakában a Korán kinyilatkoztatásának idejére emlékezve kell végrehajtani.	17.
d) A rendszeresen elvégzett imát Mekka felé fordulva kell teljesíteni.	12.

3) Géza fejedelem (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) A kereszténység felvételét. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
- b) 1.
- c) Német-római Császárság / Birodalom
- d) 2.

4) Katolikus megújulás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1., 4.
- b) 4.
- c) (római) pápa

5) Erdélyi egyházak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	katolikus	evangélikus	református	ortodox
a) Az Erdélyben legkorábban megjelent protestáns irányzat, amely részben a német nyelvnek köszönhetően terjedt el.		X		
b) Protestáns irányzat, amelynek tanításai leginkább erősítették a magyar rendi szemléletet.			X	
c) Az önálló Erdély fejedelmeinek többsége ehhez az irányzathoz tartozott, ennek szerepe volt a Habsburgokkal vívott küzdelmeikben is.			X	
d) Az egyház hívei számottevően egyik rendi nemzetben sem képviseltették magukat.				X

6) Szövetségi rendszerek (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Osztrák-Magyar Monarchia / Ausztria-Magyarország / Ausztria (Elfogadható még: Habsburg Birodalom.)
- b) Oroszország
- c) Franciaország
- d) Bismarck

7) Dualizmus kori Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) szlovák
- b) szerb
- c) 2.
- d) 3.

8) Második világháború előzményei (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
- b) 1.
- c) 4.
- d) 3.

9) Magyarország 1944-ben (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Szálasi Ferenc
- b) kiugrás(i kísérlet) *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- c) Magyarország a kormányprogram összeállításakor német megszállás alatt állt. / A nyilasok kiszolgáltatták az országot a németeknek. / Magyarország keleti területeit már elfoglalta a Vörös Hadsereg. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- d) Szovjetunió

10) Az angol alkotmányos monarchia

- a) A, C, D
- b) bírói (hatalom) / bíraskodás / igazságszolgáltatás (elfogadható még: független bíróság)
- c) (felelős) kormány
- d) Közvetett demokráciával / képviseleti rendszer érvényesül / A nép képviselőkre ruházza a hatalmat (A válasz más helyes megfogalmazásban is elfogadható)
- e) Közvetlen demokráciával érvényesül (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható)
- f) 1.

11) Választási rendszer (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1.
- b) 2.
- c) 3.
- d) 2.

12) Julius Caesar egyeduralma

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja Caesar uralmának fő jellemzőit, és kitér a bukására is. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti Caesar halálának időpontját: Kr. e. 44. vagy egyeduralmának kezdetét: Kr. e. 48. Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. a pharsalosi csata után került hatalomra, korábban Gallia helytartója volt, Róma uralta a Földközi-tenger medencéjét).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. állam, senatus, consul, dictator.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a legfontosabb tisztségeket egyszerre birtokolta; különböző címekkel tüntette ki önmagát; a köztársasági hagyományokat figyelmen kívül hagyta; híveinek is törvénytelenül osztogatott tisztségeket), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a hatalmat egy kézbe összpontosította; kultusz alakult ki a személyek körül; a köztársaság helyreállításával indokolta tetteit).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Caesar diktatúrát / egyeduralmat hozott létre / elfogadta az örökös diktátori címet, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a királyi címet visszautasította; Pompeius legyőzésével nyílt erre lehetősége; a szenátus létszámát kibővítette; a hadseregére támaszkodott; a hivatalok az ő kegyétől függtek; vallási kérdésekben is döntő szava volt).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy Caesart meggyilkolták, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nem vette figyelembe a köztársasági hagyományokat; nyílt egyeduralmát a senatus egy része elutasította; egy senatusi összeesküvés áldozata lett; halálával kiújult a polgárháború).	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

13) 19. századi közlekedés

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja, hogy a XIX. században a közlekedés forradalma miatt az emberi gondolkodásban és életmódban jelentős változások következtek be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggésekre utal (pl. a közlekedés fejlődése az áruk és az emberek gyors és tömeges mobilizálását eredményezte).	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az ipari forradalom kezdete a 18. század utolsó harmada, az ipari forradalom második hulláma pedig a 19. század utolsó harmadától kezdődött, rögzíti, hogy az első ipari forradalom Angliából indult, az ipari forradalom második hullámának fő centrumai az USA, Német Császárság és Anglia	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat. K1 Szakszerűen használja az alábbi általános és konkrét történelmi fogalmakat: gazdaság, ipar, közlekedés, ipari forradalom, vasút stb.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy lényeges tény a források alapján (pl. ismerteti az első és a második ipari forradalom meghatározó közlekedési találmányait), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a XIX. század folyamán a találmányok hatására lecsökkent az utazási idő/felgyorsult a személy- és/vagy áruszállítás/fejlődött a városi infrastruktúra), vagy eszközeit (pl. gőzhajó, gőzmozdony), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szárazföldi és a vízi közlekedés is gyorsabbá vált), vagy Rögzíti, hogy a második hullám új közlekedési formája a gépjármű (pl. benzin- és dízelüzemű motor, személy- és tehergépkocsik, földalatti vasút, villamos), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a gépjárművek szabadabb mozgást biztosítottak a kötött pályás eszközökhöz képest).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti a közlekedésben bekövetkezett változások okait, az új energiaforrások megjelenését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. alapja az ipari forradalmak kibontakozása volt/a 19-20. század fordulójára kialakultak a mai közlekedés legjellemzőbb formái/a stb.) kiterjedt/a világot most már teljes egészében feltárta az ember/a környezetszennyezés új problémaként jelentkezett).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy a gyorsabb közlekedési eszközök megjelenésével csökkent az utazási idő, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megnőtt az áruk és a munkaerő mobilizációja/szélesebb lett [megnőtt] a munkaerő- és áru piac/a világ „kitágult”/új ismeretek, információk jutottak el az emberekhez	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14) Jobbágycéques és reformkorban

(hosszú)

Szemponok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a jobbágycéques helyzetét és a jobbágycéques alakulását mutatja be a reformkori Magyarországon. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a reformkor időbeli határait (1825/1830/1832-48) vagy más, a téma szempontjából lényeges évszámot (1832-36- os országgyűlés, 1839-40-es országgyűlés, áprilisi törvények: 1848. április 11.).	0-2
	T2 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt, a kolerafelkelés az északkeleti megyékben robbant ki, az országgyűléseket Pozsonyban tartották).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. jobbágycéques, reform, országgyűlés / rendi gyűlés, törvény.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. önkéntes örökváltság, kötelező örökváltság / jobbágycéquesfelszabadítás, érdekegyesítés / polgári átalakulás / jogkiterjesztés, reformellenzék.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tényt a grafikon alapján (pl. a teljes jobbágycéques aránya csökkent; a zsellérek aránya nőtt; a reformkorban a jobbágycéques többsége már zsellér volt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. telekaprózóadás történt; ez a népesség növekedésével volt magyarázható; növelte a jobbágycéques elégedetlenségét).	0-3
	F2 Rögzít egy tényt a forrás alapján (pl. Kölcsey utalt a nemesség kiszolgáltatottságára / a parasztfelkeléstől való félelemre / a nem sokkal korábban lezajlott kolerafelkelésre / a jobbágycéques nemesség iránti gyűlöletére; szükségesnek tartotta a jobbágycéques helyzetének javítását), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a reformországgyűlések egyik fő témájává a jobbágycéqueskéques vált; az önkéntes örökváltság elfogadását az udvar megakadályozta; a nemesség többségét nehéz volt meggyőzni a változás szükségességéről; Kölcsey érdekegyesítést / a jobbágycéques számára szabadságot és tulajdont követelt).	0-3
	F3 Rögzít egy tényt a forrás alapján (pl. Kossuth föltulajdont adna a jobbágycéqueseknek; a nemesi jogokat kiterjesztené a jobbágycéquesokra is; a jobbágycéquesokat a nemzet tagjaivá tenné), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a jobbágycéquesfelszabadítás összefüggött az érdekegyesítéssel / a polgári átalakulással / a liberális nacionalizmus / polgári nemzet gondolatával).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzít egy jellemző tényt a jobbágycéquesra vonatkozóan (pl. ez volt a legnagyobb létszámú társadalmi csoport; nem rendelkezett szabad földtulajdonnal; a földesúrnak szolgáltatásokkal tartozott; földesúri függésben élt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a jobbágycéqueskéques a reformkori országgyűlések fő kérdései közé tartozott; a reformkori magyar társadalom még rendi jellegű volt; fennmaradt a középkori eredetű társadalmi szerkezet; a jobbágycéquesokat nem tekintették a nemzet részének; a jobbágycéquesoknak csak korlátozott jogaik voltak).	0-3
	E2 Rögzíti az önkéntes örökváltság törvénybe iktatását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a földesúr és a jobbágycéques kölcsönös megállapodásán alapult; a jobbágycéques megválthatta az úrbéres szolgáltatásokat; földjének szabad birtokosává válhatott; a törvény nem hozott érdemi változást a jobbágycéqueskéques helyzetében).	0-3
	E3 Rögzíti a kötelező örökváltság követelését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez minden jobbágycéques felszabadítását jelentette volna; a nemességnek állami kárpótlást ígértek; Kossuth Lajos tette széles körben ismertté; része lett a reformellenzék programjának; a reformkorban még nem valósult meg / az 1848-as forradalom valósította meg).	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

15) Magyarország a 2. világháborúban

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kiugrási kísérlet előzményeit, körülményeit és a nyilas hatalomátvétel következményeit elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be az eseménytörténet legfőbb elemeit. Az elemzés feltárja a sikertelenség okait. A vizsgázó a válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy 1944. október 15-én következett be a kiugrási kísérlet.	0-2
	T2 Rögzíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. utal arra, hogy Magyarország területére ért a front vagy bemutatja Magyarország megnövekedett stratégiai helyzetét: a román kiugrás, a balkáni front összeomlása).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja az alábbi általános fogalmakat: birodalom, szuverenitás, háború, diktatúra, frontvonal stb.	0-2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (tengelyhatalmak, népirtás, holokauszt, totális háború stb.).	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tény a szöveges forrás alapján (pl. Horthy kijelenti, hogy a Német Birodalom elveszítette a háborút), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ha Magyarország folytatja a háborút, az fölösleges, mérhetetlen pusztítást von maga után).	0-3
	F2 Rögzíti a bal oldali fotó alapján, hogy Szálasi a hatalmat német katonai segítséggel vette át (a harcok felségjelvénye), és megállapítja, hogy ennek oka az, hogy a nácik a nyilaskeresztesekben látták az utolsó szövetségüket („utolsó csatlós”).	0-3
	F3 Rögzíti a kiugrási kísérlet utáni fotó alapján, hogy a – vélhetőleg propaganda-felvétel sugallata szerint – magyar és német fegyveres erők közti viszony barátságos maradt, és megállapítja, hogy a kiugrás sikertelenségének egyik oka, hogy a magyar hadsereg (tisztszei) nem fordultak szembe a korábbi szövetséges Wehrmacht egységekkel.	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a román kiugrás után a front a trianoni Magyarország területét is elérte, a szovjet felszabadítás/megszállás megkezdődött, és megállapítja, hogy Magyarország stratégiai helyzete a németek számára felértékelődött (pl. rövidebb frontvonal, a folyók védelmi lehetősége, a zalai köölaj).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy a rosszul szervezett és rosszul irányított kiugrási kísérletre a németek gyors és határozott válaszlépései következtek, és megállapítja, hogy a kiugrási kudarc nemcsak Horthy kormányzói hatalmának vet véget, hanem az ország teljes pusztulását is eredményezi.	0-3
	E3 Rögzíti, hogy a nyilas hatalomátvétel totális rémuralmat valósított meg, és megállapítja, hogy az ország kifosztása elkezdődött vagy a háború elhúzódása, az ország hadszíntérré változása a pusztítást még súlyosabbá tette vagy a nyilas rémuralom a (budapesti) zsidóság kiirtásának újabb hullámát indította el.	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja az elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33